

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נח — ז' מ"ח

(חלק כה)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת נח, ל' תשרי-ו' מרחשון, ה'תשפ"ז (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks
of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נח – ז' מ"ח

נוסף אויף דעם וואָס (בלשון הש"ך)¹ „דומה להם כאילו הם עדיין בא"י עסוקים בעניני הרגל", נאָר ווייל אַזוי איז דער ענין ע"פ תורת אמת – ובלשון הכתוב² „ולא יחמוד איש את ארצו בעלותו לראות את פני ה' אלקיך", וואָס דאָס נעמט אַרום דעם גאַנצן זמן – פון התחלת עליתם לרגל ביז זייער אומקערן זיך צוריק למקומם ממש, והיינו ביז ז' מרחשון, ווען דער „אחרון שבישראל" דערגרייכט „לנהר פרת" גבול א"י.

און אע"פ אַז פון ז' מרחשון, ווען יעדער עולה לרגל איז שוין געקומען למקומו תחת גפנו ותחת תאנתו¹⁰, איז מען לכאורה אין אַ מצב פון ירידה לגבי דעם מצב פון „בעלותו לראות את פני ה' א", אין ביהמ"ק, איז אָבער ע"פ הוראת חז"ל¹¹ „מעלין בקודש", אַז אַ איד דאַרף שטענדיק גיין אַלץ העכער און העכער, מחיל אל חיל¹² – דאַרף אויס-קומען אַז אין דעם איז דאָ אויך אַ מעלה ועלי לגבי דעם מצב פון עלי לרגל.

א. ז' מרחשון פאַלט אויס אַלעמאַל² אין דער וואָך וואָס נאָך ש"פ נח. וע"פ הידוע אַז ימי השבוע האָבן אַ שייכות צו יום השבת שלפניהם, דמינ' מתברכין³, איז מובן, אַז דער תוכן פון ז' מרחשון האָט אַ קשר מיט (ועכ"פ מרומז אין) די ענינים⁵ פון פרשת נח.

ז' מרחשון איז דער טאָג ווען „שואלין את הגשמים – ט"ו יום אחר החג, כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת"⁶, ד.ה. ביז דעם טאָג איז באַ אידן נאָך אַלץ געווען אַ המשך פון דעם מצב פון עלי לרגל דחג הסוכות. און דאָס איז

(1) ראה זח"ב בהוספות (ערה, א): ומאלול כו' עד שיתא יומין בחשון עד דיהדרון ב"נ מחובייהו ויתכפר להון.

ומזה מובן גם לענין המבואר לקמן בפנים דעד ז' מרחשון עסוקים בעניני הרגל, היינו עד ולא עד בכלל.

וראה בארוכה שיחת ש"פ לך תשד"מ.

(2) כי ראשון דר"ח מ"ח הוא תמיד אחרי ש"פ בראשית וקודם ש"פ נח.

(3) זח"ב סג, ב, פח, ב.

(4) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב: באלו הפרשיות חלו... או לפנייהן או לאחריהן... בכולן יש שייכות כו'.

השייכות דז' מרחשון להשבוע בו חל – פ' לך: ראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 54 ואילך. וש"נ.

(5) להעיר על השייכות הכללית דז' מרחשון שבו „שואלין את הגשמים" (כדלקמן בפנים) לפרשתנו – ענין המבול – ע"פ מרז"ל (מהנ"ע בז"ח פרשתנו (כב, סע"א). פרש"י פרשתנו ז, יב) „היה גשמי ברכה", וכל החודש מרחשון נק' „ירח בול" (מ"א ו, לח) ע"ש גשמי ברכה שבו – ראה ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב. יל"ש מלכים רמז קפד (ושם שעש"ז נק' „מבול"). ולכן נק' גם מרחשון – פר"ח לשו"י אה"ע סכ"ו בסוט"ז. וראה לעיל ע' 26.

(6) משנה תענית י, א.

(7) חו"מ ס"ג סקמ"ז.

(8) תשא לד, כד.

(9) שעד אז הוצרכו להבטחה „ולא יחמוד איש גו", שהרי לא היו בביתם. וראה ירושלמי פאה פ"ג ה"ז. יל"ש ע"ה תשא שם (רמז תד).

(10) מ"א ה, ה.

(11) ברכות (כה, א) וש"נ. וראה זח"ג סקב, ריש ע"ב. – בברכות שם „גמירי מעלין כו" במנחות (צט, א) „ומנלן דמעלין כו' דאמר קרא כו", אבל בירושל' בכורים פ"ג ה"ג „שמעתי שמעלין כו", – ראה שו"ע אדה"ז או"ח ססל"ד. וראה שד"ח כללים מ"ם ס"ק קצד. מאסף לכל המנחות או"ח ס"ה סק"ב – הדעות וכמה פרטים בזה, וכן אם הוא מה"ת או מדרבנן.

(12) ל' הכתוב תהליך פד, ת. וראה ברכות בסופה. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ה ס"א. וש"נ.

ניט אריינגעטאָן (אויף אַזויפיל) אין דער עבודה מיט דברים גשמיים („תחתונים“). ער געפינט זיך אין אַ מקום וואָס איז קדוש מלכתחילה, און ער האָט צו טאָן רובו ככולו מיט עניני קדושה. דאָרט איז עיקר עבודתו: „יראה כל זכורך את פני האדון ה'“¹⁷ – ראיית אלקות.¹⁸

קומט אויס, אַז דוקא ב' מרחשון, ווען יעדער איד קומט למקומו, איז דאָ די מעלה בעבודת הגבורא בתחתונים ממש – יעדער איד ווערט אַ שליח דורכצופירן דעם ענין פון „נתאוהו הקב"ה" וועלכע קען ניט דורכגעפירט ווערן (אויף אַזוי-פיל) בעלייתם לרגל, און אויך די מעלה אין דעם נפעל, בהצאָ, אַז ער מאַכט אַ דירה פאַר דעם אויבערשטן בתחתונים.

ג. און אע"פ אַז אַט די מעלה אין דער עבודת ישראל פון ז' מרחשון אָן (לגבי דעם מצב ועבודת ישראל בעלי' לרגל) איז דאָס טאַקע אַזוי לפי האמת (בפנימיות ותכלית הענינים) מצד דעם רצון ה' וכוונתו ית' – בגילוי אָבער און ווי ס'איז נרגש ביי יעדן אידן, איז דאָך עבודת בני' פון ז' מרחשון אָן פאַרט פאַרבונדן מיט אַ מצב של ירידה, און אַ ירידה עצומה – פונעם מעמד ומצב הכי נעלה פון „יראה כל זכורך את פני האדון ה'“, „כדרך שבא לראות כך בא ליראות וכו'“¹⁹, צו דעם מצב ועבודה פון

ב. דער ביאור בזה (ווי שוין גערעדט כמה פעמים¹³), אַז דוקא בשעת אַ איד קומט לביתו ולמקומו און ער פאַרנעמט זיך מיט עבודת האדמה, אדם חורש ואדם זורע¹⁴ וכיו"ב, האָט ער דעמאָלט די מעגלעכקייט צו מקיים זיין מצות התלויות בארץ כפשוטן, און ממשיך זיין קדושה אויך בכל דבריו ועניניו, „מעשיך ודרכיך“ הגשמיים – אַן עבודה וועלכע איז ניט שייך ווען ער געפינט זיך בעלותו לרגל אין ירושלים¹⁵ און בביהמ"ק.

איז דאָך דאָס אַן עלי' אין זיין עבודה, ובשמים – סיי מצד מעשה הגבורא און סיי מצד דער חפצא:

רז"ל זאָגן¹⁶ נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וואָס דאָס ווערט דורכגעפירט דורך קיום המצות אין דברים גשמיים, ובמיוחד מיט די מצות התלויות בארץ שדה וכרם וכו'. ווען אַ איד נעמט דברים גשמיים, וועלכע זיינען מצד עצמם ניט קיין „חפצי שמים“, און איז מיט זיי מקיים אַ מצוה און מאַכט פון זיי אַ חפץ של מצוה וקדושה וכיו"ב – ווערט דערמיט געשאַפן אַ דירה לו ית' בתחתונים, אַז קדושתו של הקב"ה ווערט נמשך און נעמט דורך די דברים תחתונים.

ועד"ז בנוגע לגבורא: זייענדיק אין ירושלים ובביהמ"ק, דאָרט איז דער איד

(13) ראה בארוכה לקו"ש ח"כ שם (ע' 56 ואילך) וע' 381 ואילך. ועוד.

(14) ברכות לה, ב.

(15) ונוסף לזה שאינו שייך מצד מצבם דבני' בעלייתם לרגל, איז שייך גם מצד הדינים שנאמרו בירושלים: אין נוטעים בה גנות ופרדסים ואינה נורעת ואינה נחרשת כו' ואין מקיימין בה אילנות כו' (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז הי"ד).

(16) תנחומא נשא טז. במדבר"ר פ"ג, ו. תניא פל"ו.

(17) תשא לז, כג. ועד"ז – משפטים כג, יז. ראה טז, טז.

(18) ראה תוד"ה כי מציון ב"ב כא, א. לקמן הערה 46.

(19) חגיגה בתחלתה. וראה בארוכה אוה"ת וירא ד"ה אשר יאמר (קב, ב ואילך)*.

(* עפמ"ש באוה"ת שם (קג, טע"ב) וענין שתי עיניו של אדם .. ממכ"ע .. טוב"ע – יל"פ ב' הלשונות ברמב"ם הל' חגיגה (פ"ב ה"א) כשם שהן

הקשורות בזה; יעדער איד האָט גע-
דאַרפט זיך עוסק זיין צו באַזאָרגן זיין
הצטרות באכו"ש ולבושים וכו'.

און אין אַזאַ סדר החיים, איז דאָך,
כמובן, אַ סך שווערער צו אָפּגעבן זיך
מיט ענינים רוחניים.

ביז אַז די מרגלים האָבן (מהאי טעמא)
איבערגערעדט אידן ניט צו (וועלן)
אַריינגיין אין א"י (ווי מבואר אין
ספרים)²⁶.

ד. אעפ"כ געפינט מען, אַז נאָכן חטא
המרגלים זאָגט דער פסוק²⁷ (בהמשך
לזה) "כי תבואו" וואָס פירושו איז, ווי
רש"י איז מפרש: "בשר להם שיכנסו
לארץ" – וואָס לכאורה איז דאָס ניט
מובן: הן אמת אַז נאָכדעם ווי "קצף ה'
עליהם והרעים בקול רעש ורוגז עד²⁸
מתי לעדה הרעה הזאת וגו' במדבר
הזה יפלו פגריכם וגו' אני ה' וגו'"²⁹
איז "נכנע ונשבר לבם בקרבם"²⁹ און
דערפאַר זיינען זיי געווען גרייט
גלייך אַריינצוגיין³⁰ לארץ – מיט וואָס
איז אָבער דער "תבואו" פאַר זיי אַ
בשורה (טובה), וויבאלד דאָס איז דאָך
פאַרט אַ ירידה לגבי זייער מעמד ומצב
אין מדבר? ובפרט זייענדיק אַ "דור
דעה"³¹, האָבן זיי זיכער ניט געיאָגט זיך,
"נתאור" צו (האָבן אַ גשמית'דיקע לאַנד
און) פאַרנעמען זיך מיט ענינים גשמיים.

ע"פ הנ"ל איז דאָס מובן: וויבאלד אַז
דוקא קומענדיק אין א"י וועלן זיי האָבן

זיין פאַרנומען זיין מיט עבודת האדמה
ועובדין דחול כו' – אַן עמל וטירחא
בפשטות, און אויך אַן עבודה של יגיעה
וטירדא ברוחניות. אַ איד איז דאָך
מרגיש אַז ער איז ניט אין דעם מצב
נעלה פון ביהמ"ק, "לפני ה'"²⁰.

איז צוזאַמען דערמיט "פילן" אידן
אויך די מעלה גדולה שבזה.

וע"ד ווי מ'געפינט בנוגע כניסתם של
בני" פון מדבר אין א"י:

זייענדיק אין מדבר, האָבן אידן ניט
געהאַט קיין דאגות וועגן זייערע צרכים
הגשמיים: זיי האָבן אַלץ באַקומען מן
המוכן, פון דעם אויבערשטן, סיי בנוגע
לאכו"ש (מן, לחם מן השמים²¹, מים
מבארה של מרים²²), סיי בנוגע להלבו-
שים – די ענני הכבוד וואָס "היו שפים
בכסותם ומגהצים אותם"²³.

אין אַזאַ מצב האָבן זיי זיך געקאַנט
אָפּגעבן אינגאַנצן מיט ענינים רוחניים,
לימוד התורה וכו'²⁴.

משא"כ בכניסתם לארץ, וואָס
דעמאָלט האָבן זיי שוין מער ניט געהאַט
קיין לחם מן השמים און זיי האָבן זיך
געדאַרפט אָפּגעבן מיט עבודת האדמה
– כי תבואו אל הארץ גו' שש שנים
תזרע שדך וכו'²⁵, און די אַלע עבודות

(20) כנאמר בכמה כתובים על ביהמ"ק או גם
בנוגע לירושלים (ראה יב. ז. יד, כג. ועוד).

(21) בשלח טז, ד.

(22) תענית ט, א. פרש"י חוקת כ, ב.

(23) פרש"י עקב ט, ד ("ואף קטניהם כמו שהיו
גדלים ה' גדל לבושן עמהו").

(24) כמזל"ל (מכילתא בשלח בתחלתו. שם טז,
ד) (שמעם זה) לא ניתנה התורה (לדרוש) אלא
לאוכלי המן.

(25) בהר כה, ב"ג.

(26) ראה דרושי פ' שלח בלקו"ת, אוה"ת ועוד.

(27) שלח טו, ב.

(28) שם יד, כז; כט; לה.

(29) ל' התניא ספכ"ט (לה, א).

(30) כמו שאמרו (שלח יד, מ) הננו ועלינו גו'

(הובא בתניא שם).

(31) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדבר פ"ט, ג. וראה

בהנסמן בלקו"ש חט"ז ע' 205 הערה 19.

באין להראות לפני ה' כך הם באים לראות הדר
קדשו (סוכ"ע) ובית שכניתו (ממכ"ע).

ועד"ז איז מוכן בנוגע דער עבודה פון יעדער אידן פון נאך ז' מרחשון, בחזרתם לביתם, אַז דער מעלין בקודש און די הליכה מחיל אל חיל איז ניט בלויז אין דער עבודה עצמה, נאָר אויך בהרגשתם וכמ"ש³⁸ „וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב“³⁹ און נאָכמער – דאָס וואָס אידן זיינען מרגיש אין דער עבודה פון נאך ז' מרחשון דעם תענוג הבורא מצד נתאוה הקב"ה, איז אַ העכערער עילוי ווי דער הרגש הנח"ר וועלכן זיי האָבן בעלותם לרגל זעענדיק דעם גילוי שכינה בביהמ"ק.

וואָרום בעלי' לרגל איז עס באופן פון אַ נח"ר וואָס עס האָט אַ נברא; וואָס אַ איד האָט נח"ר פון דעם גילוי שכינה⁴⁰ (בדוגמת נשמות בגן עדן וואָס „נהנים מזיו השכינה“⁴¹).

משא"כ דער תענוג ונח"ר אין דער עבודה פון ז' מ"ח אָן – איז פאַרבונדן מיט דעם „נתאוה“, מיטן תענוג ונח"ר לבורא, וואָס דער איד „פילט“ (מצד ביטולו) בעבודתו⁴².

(38) מ"א ח, סו.

(39) אף שבפסוקים שם מדובר לאחר חנוכת ביהמ"ק הא' בימי שלמה (וראה שבת ל, א. וש"נ. מפרשי תנ"ך שם), תוכן ענין השמחה הוא בכל פעם שחזרו מעלי' לרגל – ראה לקו"ד ח"ב ריו, א ואילך. וראה שם (רית, א) טעם הה'.

(40) שלכן לא נרגש אז אצלם כ"כ, שמקיימים רצון ה' כעבד – ראה בארוכה לקו"ש ח"כ ע' 57 ואילך.

(41) ברכות יז, א*. רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב. וראה תניא ספ"ד.

(42) ראה המשך וככה תרל"ז ספי"ב ורפט"ו. לקו"ש ח"ה ע' 244 ואילך.

(*) ולהעיר שמביא שם רא"י מנשמות בגופים, שנאמר (משפטים כד, יא) ויחזו גו'.

די מעגלעכקייט צו מאַכן פון די חפצי העולם אַ חפצא של קדושה דורך קיום המצות התלויות בארץ כו' (וכמרז"ל³² בנוגע אפילו למשה איש האלקים³³) –

ווי דער פסוק איז ממשיך נאָך „כי תבואו“ וועגן די מצות פון (נסכים³⁴) חלה וכו' (ניט ווי אין מדבר וואָס דאָרטן האָבן זיי ניט געהאָט צו טאָן (אויף אַזויפיל) מיט דברים גשמיים) –

פירט זיך דורך דאָמאַלס דער נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

און דעריבער, נוסף ע"ז וואָס בשעת אַ איד ווייס אַז ער גייט דורכפירן דעם רצון פון אויבערשטן (וועלכן רצון עס זאָל זיין) וואָס איז גורם אַ נח"ר למעלה, כמרז"ל³⁵ „נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני“, איז דאָס אַ בשורה (טובה) פאַר יעדן אידן און ברענגט אים שמחה,

ובנוד"ו, וויבאַלד אַז די עבודה איז פאַרבונדן מיט „נתאוה הקב"ה“, מיטן תענוג פון דעם אויבערשטן, איז ווען אַ איד פירט דורך די עבודה ווערט דאָס דער „נתאוה“, דער אמת'ער עונג פון דעם אידן גופא [ובפרט באַ די אידן וואָס די תורה³⁶ זאָגט אויף זיי „ואתם הדבקים בה"א חיים כולם היום“³⁷, ווערט ביי זיי אין דער עבודה פון לעשות לו דירה בתחתונים דער-הערט דער תענוג הבורא, ביז באופן אַז דאָס ווערט זייער תענוג אויך בגלוי].

(32) סוטה יד, א.

(33) ברכה לג, א. תהלים צ, א.

(34) ראה קידושין לו, ב.

(35) פרש"י ויקרא א, ט. ספרי (ורש"י) פינחס

כח, ח. ובכ"מ.

(36) ואתחנן ד, ד – הובא בפרש"י חוקת כ, כב.

(37) שבפשוט להם נאמר „כי תבואו“.

ה. מ'דארף אָבער פאַרשטיין:

ועפ"ז איז מובן בעניננו, אַז ווען פירט זיך דורך דער „נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", איז עס ניט אַזוי בשלימות אין דער עבודה פון די אידן שבירושלים (וסמוך לה, וואָס דאָרטן איז מאיר קדושת ירושלים) — נאָר דורך דער עבודה פון די אידן וועלכע געפינען זיך בריחוק מקום פון ירושלים — וואָס דער ריחוק מקום גשמי איז פאַרבונדן מיטן ריחוק מקום ברוחניות — וואָס דער פני הוי, אור אלקי, לייכט דאָרט ניט אַזוי ווי בירושלים⁴⁶ וסמוך לה (און ווי דאָס איז כפשוטו, אַז קדושת ירושלים⁴⁷ און אויך סמוך לה⁴⁸ איז מער מקודש ווי די מקומות שמחוצה להם).

ז' מרחשון איז דאָך דער זמן ווען דער „אחרון שבירושל" איז מגיע לנהר פרת, אָבער אַלע אַנדערע אידן, וועלכע לעבן אין די נעענטערע מקומות שבא"י, זיינען אָנגעקומען למקומם אין די פריערדיקע טעג, ביז אַז די וואָס האָבן געוואוינט בסמוך לירושלים זיינען אָנגעקומען לב-תיהם גלייך נאָך יו"ט.

ועפ"ז, וויבאַלד אַז רוב רובם של בני"קומען לבתיהם פאַר ז' מרחשון (און בלויז ביי מתי מספר נמשך זמן ביאתם עד ז' מרחשון), קומט אויס אַז ביי רובם ככולם הויבט זיך אַן די עבודה בשדה „בתחתונים" (אַ סך) פריער —

ביז צו דעם „תחתון שאין תחתון למטה ממנו" — די עבודה פון דעם „אחרון שבירושל", וואָס איז אין דעם „מקום ישוב היותו רחוק מירושלים⁴⁹".

ז. ויתרה מזה: דער ענין פון ז' מרחשון (ווען הגיע האחרון שבירושל

אָבער פון דעם וואָס ז' מרחשון איז נקבע געוואָרן ע"פ תורת אמת אַלס זמן פון שאילת גשמים פאַר אידן אין גאַנץ א"י (און אויך בזמן הזה⁴³), איז מובן, אַז דוקא דעמאָלט פאָנגט זיך אַן דער זמן העבודה הנ"ל (פון לאחר הרגל, למעל-יתא) פאַר אַלע אידן אין א"י.

ו. וי"ל דעם ביאור בזה:

דער אַלטער רבי איז מבאר אין תניא⁴⁴ דעם דיוק לשון חז"ל „נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" — אַז מיט „תחתונים" ווערט געמיינט דער „עוה"ז הגשמי והחומרי ממש" וועלכער איז „תחתון במדרגה שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית". וואָס דער פון איז פאַרשטאַנדיק, אַז אין „עוה"ז הגשמי והחומרי ממש" גופא, איז דער עיקר ענין ה"דירה" ווערט אויפגעטאָן אין דעם „תחתון שאין תחתון למטה ממנו" אין עוה"ז גופא⁴⁵.

קודש שלו ח"ג ע' דש ואילך — בביאור ל' התניא (שם) דכמו שבעולמות הרי התכלית הוא עוה"ז התחתון הנה כמו"כ בהאדם הרי התכלית הוא לבושי הנפש כו' והעיקר הוא בכח המעשה. (46) שנק' ע"ש יראה ועל שם שלם (כ"ר פנ"ו, י. תודה"ה הר (תענית טז, א)). והוא מקום שלימות היראה — ראה בהנסמן לעיל הערה 18. וראה לקו"ת ר"ה ס, ב, שה"ש ג, וכו"מ. (47) משנה כלים פ"א ה"ח. רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז הי"ד.

(48) ראה לגבי קריאת המגילה — שכתב וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו כדינו — מגילה ב, ב, ג, ב. רמב"ם הל' מגילה פ"א ה"י. וראה רמב"ם הל' תעניות פ"ה הט"ז חוב קריעה מן הצופים. וברמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז ה"ח: בזמן שהמקדש בנוי אסור לו לאדם להקל את ראשו מן הצופים שהוא חוץ לירושלים ולפנים (וראה שו"ע אדה"ז אר"ח מהד"ק ס"ג ס"א), שכ"ז שייך וקשור לקדושת ירושלים. וראה צפע"נ הל' תעניות שם. ועוד. ואכ"מ.

(49) שו"ע אדה"ז אר"ח ר"ס קיז.

(43) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח ר"ס קיז. וראה לקו"ש ח"כ ע' 55. וש"נ.
(44) פל"ו.
(45) וראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (אגרות

ועד"ז⁵⁷ איז דאָס בנוגע כביכול לדירתו של הקב"ה⁵⁸:

בעבודת ישראל זיינען דאָ כמה חילו-קים: כהנים ולוים (וואָס עיקר עבודתם איז אין מקדש), ביז צו אַ כה"ג וואָס ביתו איז בירושלים און ער טאָר נישט אַרויסגיין פון ירושלים לעולם⁵⁹; און עס איז אויך דאָ די עבודה פון בני ישראל וואָס איז נישט פאַרבונדן (בגלוי) מיטן ביהמ"ק וירושלים, ביז צו די וואָס זייער עיקר עבודה איז במקום הכי רחוק מירושלים, ביי „נהר פרת", ועי"ז ברענגען זיי אריין קדושה אין דברים תחת-נים גשמיים⁶⁰.

און דוקא דורך דער עבודה פון אַלע אידן אין די פאַרשידענע אופני עבודה ווערט כביכול „צונויפגעשטעלט" איין גאַנצע דירה פאַר דעם אויבערשטן.

וואָס דער ענין דריקט זיך אויס אויך אין הלכה: עס זיינען דאָ כמה דינים

רמב"ם הל' דעות ספ"ד. אבל במצב בהרחבה (ומפני צניעות) ובפרט בימינו נמצא בדירת כאו"א. וראה שו"ע אדה"ז או"ח מהד"ת ס"ג ס"ב.

57) ואדרבה, כיון שכן הוא בדירתו של הקב"ה נשתלשל כן כביכול בדירת האדם כפשוטו, וככל הדברים שבעולם שנשתלשלו מלמעלה – ראה תניא רפ"ג.

58) להעיר מחלקי ביהמ"ק [דירתו של הקב"ה בגלוי וכמשי"נ (תרומה כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, מכון לשבתך ג' (בשלח טו, יז)] – „הדברים שהן עיקר בבנין הבית" וכו' (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ה). וראה (בפנימיות הענינים) ע"ד ג' דיוורים בביהמ"ק – אוה"ת ויקהל ע' בקצה ואילך. סה"מ תרס"ג ע' נא. ד"ה כי הוא יברך הש"ת בתחלתו. ולהעיר מ„חדר המטות" בביהמ"ק (מ"ב יא, ב. ראה מפרשים שם. שהש"ר פ"א, טז ב.).

59) רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז.

60) ובכללות נחלקים לב' סוגים: יושבי אהל ובעלי עסק, ישכר וזבולון, מארי תורה ומארי עובדין טבין (ראה לקו"ש ח"ח ע' 189 ושל"ח). 61) ולהעיר ממצות התלויות במלך שהוא מוציא בהן כל ישראל (אגה"ק ר"ס כט בשם האריז"ל).

לביתו) איז נוגע צו אַלע אידן⁵⁰ – ווייל בשעת ס'איז דאָ די עבודה אויך פון דעם „אחרון שבישראל", טוט זיך אויף די „דירה לו ית'" בשלימות מער – באַ אַלע אידן, בכל ארץ ישראל.

ובדוגמת דירת בשר ודם דאָ למטה⁵¹: אַ דירת אדם באַשטייט פון כמה חדרים – חדר אכילה, חדר שינה, וכו' ביז צו דעם חדר וואָס איז פטור ממזוזה⁵². והיינו, אע"פ אַז די חדרים זיינען נישט גלייך אין דער חשיבות ההשתמשות והדירה בהם: פאַראַן חדרים וואָס אין זיי איז עיקר תשמישו ודירתו, פאַראַן חדרים וואָס זיינען נאָר טפל⁵³, ביז טפל דטפל – אעפ"כ זיינען זיי אַלע איינגע-שלאָסן אין איין און דער זעלבער דירה. ד.ה. די בעלות האדם, אַלס זיין דירה, איז בשווה אין אַלע חלקי הדירה. און דוקא בשעת עס זיינען דאָ (נישט בלויז דער חדר אין וועלכן ער טוט עיקר תשמישו⁵⁴, נאָר אויך⁵⁵) אַלע אַנדערע טפל/דיקע חדרים, ווערט דעמאָלט איין שלימות/דיקע דירה⁵⁶.

50) ולהוסיף: איך יערב לו ויהנה משיבתו תחת גפנו ותאנתו – כשיודע ש„אחיו" מטולטל בדרך וכו'.

51) נוסף על המבואר בכ"מ (וראה לקו"ש ח"ד ע' 1054. ועוד) שבדירה שני ענינים, שבה נמצא האדם א) בכל עצמותו, ב) בגליו.

52) טושו"ע י"ד סופ"י ס"ד.

53) ונפק"מ גם להלכה בכמה דברים, ומהם בענין קביעות מזוזה דצריך לקבעה על ימין הנכנס, וחדר שבו הוא עיקר תשמישו כו' חשיב פנימי (וכנסיה) לגבי שאר החדרים – ראה נ"כ הטושו"ע שם ס' רפט ס"ג.

54) ראה רש"י עירובין כו, סע"ב ד"ה חוץ מן המים. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס שטו.

55) וראה שו"ע אדה"ז או"ח סתרל"ט ס"א. תרמ"ו ס"ו.

56) ובימיהם הכרח וחייב להיות בית הכסא (רק) בכל עיר, וכל עיר שאין בה (עשרה דברים הללו) אין ת"ח רשאי לדור בתוכה (סנהדרין יו, סע"ב).

זמן (פון שאילת גשמים) וואָס פאַראַיי-
ניקט אַלע אידן אין דער עבודה פון
לעשות לו ית' דירה בתחתונים:

אין דער עבודה פון בני' בירושלים
וסמוך לך אין דעם זמן ש'תשנ"ז, איידער
מ'האָט די עבודה פון דעם „אין תחתון
למטה ממנו", איז נאָך ניטאָ דער ענין
ה"דירה" (בשלימותה), וואָרום „נתאוה
הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" דוקא,
די „דירה" פון אויבערשטן איז אין דעם
„אין תחתון למטה ממנו";

לאחרי אָבער ווי „הגיע אחרון שב-
ישראל לנהר פרת" און מ'האָט די
עבודה אין דעם „תחתון שאין תחתון
למטה ממנו" — דעמאָלט ווערט נתגלה
ווי די „דירה לו ית'" ווערט אויפגעטאָן
דורך אַלע אידן שבכל ארץ ישראל⁶⁹,
סיי דורך די אידן וואָס לעבן בירושלים
וסמוך לה און סיי דורך די אידן וואָס
מקומם איז בגבול הארץ, בנהר פרת
„מקום ישוב היותר רחוק מירושלים"⁴⁹.
ווייל, כנ"ל, דער גדר פון אַ דירה איז
אין ענין וואָס ווערט צונויפגעשטעלט
פון כמה חדרים.

ט. אין דעם געפינט מען אויך אַן
ענין נפלא בנוגע דער אחדות פון אידן:

אע"פ אַז בשעת אידן האָבן עולה
לרגל געווען לירושלים בביהמ"ק, זיינען
זיי אַלע געשטאַנען ביחד בירושלים
ובביהמ"ק אין אַן אופן פון „יראה כל

בשייכות לא"י וואָס זיינען פאַרבונדן
מיטן תנאי פון „כל יושבי' עלי"⁶², אַזוי
ווי יובל וכל הדינים השייכים לזה (בתי
ערי חומה, גר תושב וכו') וואָס זיינען
נוהג נאָר בזמן שהיובל נוהג⁶³. און דער
פירוש פון „כל יושבי' עלי" איז ניט נאָר
אַז אַלע אידן דאַרפן זיין בארץ ישראל
„ולא בזמן שגלו מקצתן"⁶⁴, נאָר „שלא
יהיו מעורבין שבט בשבט אלא כולן
יושבין כתקן"⁶⁵.

וואָס דערפון איז מובן אויך בנוגע
צו יעדן שבט גופא⁶⁶, אַז אין דעם
זמן וואָס „יושבין (פון יעדן שבט גופא,
איז) כתיקנן" איז דעמאָלט די שלימות
ישוב הארץ, אַלס דירה פאַר אַלע אידן
(ובמילא קומט דאָס אַרויס בגילוי אין
דעם אַז דוקא דעמאָלט איז דער זמן פון
„דרור בארץ לכל יושבי"⁶⁷, חירות פאַר
אַלע אידן)⁶⁸.

ח. עפ"ז וועט מען פאַרשטיין דעם
טעם פאַרוואָס דוקא ז' מרחשון איז דער

(62) ערכין לב, סע"ב. תו"כ בהר כה, י. רמב"ם
ה'ל שמיטה ויובל פ"ה ה"ח.

(63) רמב"ם שם ה"ט.

(64) ערכין שם. ועד"ז בתו"כ שם „שגלו
מתוכה".

(65) ל' הרמב"ם שם ה"ח (מערבין שם. וראה גם
תו"כ שם).

(66) להעיר שגם שמיטה (שא"א ליובל בלי
שמיטה שלפנ"ז) הוא רק לאחרי כבוש וחילוק —
„חילקו למשפחות ולא חילקו לבתי אבות [חלקו
לבתי אבות]" ואין כל אחד ואחד מכיר את חלקו,
יכול יהו חייבים בשמיטה ת"ל שדך שיהא כל
אחד ואחד מכיר שדהו כרמך כו" (תו"כ ר"פ
בהר).

(67) בהר כה, י.

(68) מעין זה בענין דברוב עם (שקאי אפילו על
אחד בישראל) הדרת מלך (ובמילא „פועל" על כל
העם).

(69) ובהזמן אשר מפני חטאינו גלינו מארצנו,
עבודת בני' היא לעשות הדירה גם בחו"ל —
לעשותו א"י, וכמאמר ה"צ"צ בזה (אגרות קודש
אדמו"ר מהור"י צ"ח א' ע' תפה ואילך). ולהעיר
ממרו"ל (פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז
תקג) עתידה א"י שתתפשט בכל הארצות. וראה
לקו"ת מסעי פט, ב ואילך.

(*) כן הוא ביל"ש ר"פ בהר. וכ"ה גירסת הגר"א
בתו"כ.

געוואָלט אַז דער גאַנצער ישוב בני אדם זאָל זיין במקום אחד און דערפאַר האָבן זיי געוואָלט בויען אַן עיר ומגדל וועל-כע זאָל זיי אַלע מאַחד זיין צוזאַמען – און דאָס איז געווען היפּך כּוונת הקב"ה בבריאת העולם: „ומלא הארץ וכבשה“⁷⁴, אַז אומעטום אין דער וועלט זאָל זיין ניכר דער „לשבת יצרה“⁷⁵. און דערפאַר איז די תּוצאה דערפון געווען – „ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנות העיר“⁷⁶, וואָס דאָס איז ניט געווען סתם אַן עונש על חטאם, נאָר דערמיט האָט זיך אויסגעפּירט דער רצון וציווי ה' פון גלייך בתחילת הבריאה, אַז מ'זאָל דוקא זיין צעשפּרייט „בקצוי תבל“ .. ולא יהיו במקום אחד כמחשבת אנשי דור הפלגה“⁷⁷.

און דאָס איז אויך דער טעם פון ציווי ה' אל נח“⁷⁸ „צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך כל החי גו“ און ווי ער איז ווייטער ממשיך⁷⁹ „ומלא את הארץ“, וואָרום אין תיבת נח זיינען זיי אַלע געווען במקום אחד – און די כּוונה איז עס זאָל זיין „ומלא את הארץ“.

און דעריבער, אַלס הקדמה צו דער עבודה פון אידן, אָנהויבנדיק פון ז' מר-חשון ווען יעדער איד איז במקומו דוקא, און דוקא עי"ז ווערט אויפגעטאָן די דירה בתחוננים אין וועלט, ליענט מען

זכורך בפשטות, און אויך ברוחניות⁸⁰ זיינען אַלע געווען בלב אחד „לראות את פני ה'“;

משא"כ ווען יעדער איד איז געקומען תחת גפנו ותחת תאנתו, ביז צו ז' מרח-שון ווען אויך דער „אחרון שבישראל“ איז אָנגעקומען למקומו, וואָס (בחיצור-ניות) זיינען זיי דעמאָלט ניט געווען אין אַ מצב פון אחדות (ווי בעת עלייתם לרגל), זייענדיק אָפּגעטיילט איינער פון צווייטן –

אַבער (בפנימיות) האָט זיך דוקא דעמאָלט אויפגעטאָן די אמת'ע אחדות, וואָס שאַפט די (שלימות) קדושת הארץ דורך דעם וואָס „כל יושבי עלי“⁸¹ און אין אַן אופן וואָס אינן מעורבבין.

ועד"ז אין דער השלמת הכוונה פון „נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתו-נים“, אַז דוקא דורך דעם וואָס יעדער איינער איז אָפּגעטיילט פון דעם צווייטן אידן, סיי במקומו און אויך באופן עבודתו, מאַכן זיי (אַלע צוזאַמען) די דירה לו ית' בתחתונים.

יוד"ע. כל זה יש לבאר די שייכות פון ז' מרחשון צו פרשת נח:

בנוגע דעם חטא פון דור הפלגה⁸² איז מבואר אין מפרשי התורה⁸³, אַז זיי האָבן

דבירושלים בשעת הרגל כל ישראל חברים (דכל ישראל נאמנים אף על התרומה) – חגיגה כו, א.

(71) וזהו נוסף על הדין דביאת כולכם.

(72) (סיום וחותרם פ' נח) ולהעיר שפ' שבעי – סיום – דפרשתנו (שיעור דיום השבת) בה מודגשת השייכות להימים שלאח"ז יותר מבתחילת הפרשה.

(73) ראה רמב"ן בראשית א, כח. בחיי פרשתנו יא, ד. אוה"ח יא, א. ועוד. וראה מאמרי אדה"ז – פרשיות ח"א ע' סא. אבל ראה רמב"ן פרשתנו שם, ב.

(74) בראשית שם.

(75) ישעי' מה, ית. וראה לקו"ש ח"ה ע' 159 הערה 63.

(76) פרשתנו יא, ח.

(77) ל' הרמב"ן בראשית שם. ועד"ז בבחי אוה"ח שבהערה 73.

(78) פרשתנו ח, טז"ו. וראה לעיל ע' 28 ואילך.

(79) ט, א.

וואָס דערמיט ווערט די וועלט מוכשר
וראוי⁸⁰ צו ווערן אַ דירה לו ית' בתחתו-
נים⁸¹ דורך דער עבודה פון אידן⁸².

(משיחת ש"פ לך תשמ"ה)

בתורה (לשון הוראה) דעם תוכן הענין
ווי ס'איז אין תורה באַ בני נח, אַז די
כוונה איז ניט זיי זאָלן זיין אַלע צוזאַ-
מען במקום אחד, נאָר זיי זאָלן זיין „נפּוץ
על פני כל הארץ", ביז צו „ומלאו את
הארץ".

און אע"פ אַז די דירה בתחתונים
ווערט אויפגעטאָן דוקא ע"י עבודת בנ"י
בקיום התומ"צ, דאָרף מען אָבער צו-
גרייטן אויך די וועלט, דורך דעם וואָס
די ב"נ זיינען מקיים די ז' מצות און פירן
אויס דעם תכלית פון „לשבת יצרה",

(80) ראה בארוכה לקו"ש שם ע' 159 ואילך.
(81) וראה לקו"ש חכ"ט ע' 296 דכאשר ב"נ
מסייעין לבנ"י למלאות תפקידם אז הוא שלימות
הדירה. עיי"ש.
(82) א' שבשבילים (ובשביל התורה) נברא
העולם, ב' שנברא מפני שנתאוהו הקב"ה כו'.
ועכצ"ל ש(תוכנם) היינו הך.

